

Pattie Gonia: Drag op de intersectie tussen gender- en milieuactivisme

Een intersectionele analyse van de milieuactivistische drag queen Pattie Gonia

Bachelor Eindwerkstuk Media en Cultuur

Minke ten Berge 6486703

Begeleider: Sigrid Merx

Tweede lezer: Dick Zijp

2020-2021 Blok 4

17 juni 2021

Woordenaantal: 7417

Universiteit Utrecht

Samenvatting

In deze studie worden de klimaatactivistische Instagramposts van drag queen Pattie Gonia onderzocht. Ik benader deze posts als performances waarin Wyn Wiley, de man achter Pattie Gonia, een drag queen als persona inzet om zich te presenteren en ensceneren als milieuactivist. De hedendaagse drag queen spreekt zich in toenemende mate uit over maatschappelijke onderwerpen die te maken hebben met identiteitspolitiek. Uniek aan Pattie Gonia is dat zij zich, naast die onderwerpen, ook uitspreekt over milieu- en klimaatgerelateerde onderwerpen. Dit kan gezien worden als een vorm van *intersectional environmentalism*. Binnen de milieu- en klimaatbeweging wordt deze term vooral gehanteerd door groepen en organisaties die zich hard maken voor inclusiviteit en toegankelijkheid van de milieubeweging. Het onderzoekt de intersecties tussen ecologie en natuur enerzijds en socioculturele categorieën anderzijds. Aangezien Pattie Gonia zich als drag queen bezig houdt met genderactivisme en met milieuactivisme, is er hier dus sprake van een bijzondere mix van praktijken. De hoofdvraag van dit onderzoek luidt daarom: Hoe verhouden drag en gender- en milieuactivisme zich tot elkaar in Pattie Gonia's drag performances op Instagram?

Deze hoofdvraag wordt beantwoord vanuit een lens van *queer ecology*. Dit vakgebied combineert elementen uit *queer theory* en ecofeminisme en onderzoekt op welke manieren praktijken een *queer* of ondermijnend effect kunnen hebben op dualismes binnen identiteit, ecologie en de natuur. Dit onderzoek richt zich op het Instagramprofiel van Pattie Gonia. Daarbij zijn twee performances in detail bestudeerd: *Birds are drag queens* en *Pattie Gonia is 100% Trash*. Doordat Pattie Gonia als drag queen een podium in de milieubeweging claimt, wordt een eendimensionaal beeld van de drag queen doorbroken. In de posts zien we zowel een man die zich ensceneert als drag queen en een drag queen die zich ensceneert als klimaatactivist. Als drag queen destabiliseert Wiley het dualisme man/vrouw. Door het verbinden van drag met milieuthema's kan het dualisme natuur/cultuur bevraagd worden. Als drag klimaatactivist ondermijnt Pattie Gonia de heteronormatieve blik op natuur. Deze conclusie kan bijdragen aan het discours rondom de implicaties van drag die zich bezighoudt met niet-gendergerelateerd activisme, in plaats van activisme dat te

maken heeft met identiteitspolitiek, een vaker voorkomend onderwerp binnen het discours.

Inhoudsopgave

Inleiding	5
Theoretisch kader en methode	8
Het subversieve potentieel van drag	8
Queer ecology	11
Intersectional environmentalism	14
Methode	17
Analyse	20
Pattie Gonia: een vorm van intersectional environmentalism	20
Birds are drag queens	23
Pattie Gonia is 100% Trash	28
Wisselwerking tussen twee vormen van encenering	32
Conclusie	34
Bibliografie	37

Inleiding

Drag wordt steeds zichtbaarder in de hedendaagse mainstream media. De televisieserie *RuPaul's Drag Race*, bijvoorbeeld, is in dertien seizoenen uitgegroeid van een programma op een niche LHBT kabelzender tot een populaire hit op de Amerikaanse landelijke zender VH1 en op Netflix. Volgens Scott McKinnon kan de populariteit van de serie deels verklaard worden doordat het een reflectie is van grotere maatschappelijke problemen en vraagstukken op het gebied van ras, sekse en religie en het dus het fenomeen van drag overstijgt.¹ Verschillende hedendaagse drag queens spreken zich ook in toenemende mate uit over maatschappelijke thema's en incorporeren dit in hun drag performance. Zij zetten hun drag persona bijvoorbeeld in om zich hard te maken voor gelijkheid, diversiteit en inclusie en zich uit te spreken tegen racisme, seksisme en discriminatie.

Dit maatschappelijk bewustzijn wordt ook zichtbaar in de performance van de drag queen Pattie Gonia. Met 340 duizend volgers op Instagram begeeft ook zij² zich in de mainstream media.³ Wat interessant is aan Pattie Gonia, is dat zij haar performance inzet om zich, naast over identiteitsvraagstukken, ook uit te spreken over het milieu en de klimaatproblematiek. Pattie Gonia wordt als persona ingezet om deze thema's met elkaar in verband te brengen.

Pattie Gonia is een drag queen die haar performances op haar Instagramprofiel deelt. De performances hebben altijd een connectie met natuur en het klimaat. Zo is er een performance in een outfit volledig gemaakt van plastic afval en een performance in een outfit geïnspireerd op een bijenkoningin. De performances van Pattie Gonia zijn alleen te zien op Instagram in de vorm van foto's en video's. Ze performt dus niet live voor een publiek. Het Instagramprofiel bestaat niet alleen uit posts als performances. De man achter Pattie Gonia, Wyn Wiley, post ook foto's en video's van zichzelf zonder drag en activistische posts die bestaan uit tekst en refereren naar maatschappelijke problemen.

¹ Scott J. McKinnon, "RuPaul's Drag Race is still figuring out how to handle gender and race," *The Conversation*, 28 juni 2018, 1-5.

² In de bio van Pattie Gonia op Instagram staat (he/she/they). Wanneer naar Pattie Gonia verwezen wordt, gebruik ik het persoonlijk voornaamwoord zij/haar, bij verwijzingen naar de man achter Pattie Gonia, Wyn Wiley, hij/hem en bij verwijzingen naar Wiley en Pattie Gonia tegelijk gebruik ik het persoonlijk voornaamwoord hen.

³ Pattie Gonia (he/she/they) [@pattiegonia], Instagram, laatst geraadpleegd op 17 juni 2021, <https://www.instagram.com/pattiegonia/>.

Dit onderzoek is gericht op het fenomeen van klimaatactivistische performances door drag queens. Het fenomeen zal benaderd worden vanuit het perspectief van *queer ecology*. Caitlin Marie Doak stelt dat *queer ecology* een combinatie is van ecofeminisme en *queer theory*: "Queer ecology is the application of queer theories, especially the tenet of antiessentialism, to queer the environment and the dualisms involved in ecological thought."⁴ De vraag is op wat voor manier juist drag performance bij kan dragen aan 'queering the environment' en dualismes, zoals natuur/cultuur, natuurlijk/onnatuurlijk, menselijk/niet-menselijk, kan bevragen. Hiervoor zal onderzocht worden op welke manier drag dualismes bevraagt, het bekende systematisch verstoort, ontregelt of ondermijnt en wat de connectie hiervan met milieuactivisme voor gevolgen heeft op de potentiële subversiviteit van de performances van Pattie Gonia.

Om de relatie tussen drag performance, genderactivisme en milieuactivisme beter te kunnen duiden, zal dit fenomeen onderzocht worden vanuit een intersectioneel perspectief. Het concept intersectionaliteit is door Kimberlé Crenshaw ontwikkeld in de context van *critical race theory* en verwijst naar het samenkomen van verschillende assen van onderdrukking die elkaar versterken.⁵ Anna Kaijser en Annica Kronsell beschrijven dat een intersectionele benadering ook gebruikt kan worden om kritische en constructieve inzichten te verkrijgen in machtsrelaties in het debat over klimaatverandering. *Intersectional environmentalism* helpt zichtbaar te maken wat het verband is tussen de onderdrukking van gemarginaliseerde groepen en de uitbuiting van het klimaat en streeft daarmee naar een inclusief milieubewustzijn. Kaijser en Kronsell benoemen dat binnen het klimaatdebat allianties kunnen ontstaan tussen stemmen die in de dominante klimaatagenda gemarginaliseerd zijn.⁶

Binnen het discours over *queer ecology* is er weinig tot geen aandacht voor drag. Met dit onderzoek hoop ik een bijdrage te leveren aan dit discours vanuit het perspectief van drag. Ik hoop te laten zien hoe ook drag als een *queer* praktijk gezien moet worden die dualismes in het ecologische denken kan

⁴ Caitlin Marie Doak, "Queering Nature: The Liberatory Effects of Queer Ecology" (Honoursscriptie, Dickinson College, 2016), 2.

⁵ Kimberlé Crenshaw, "Demarginalizing the Intersection of Race and Sex: A Black Feminist Critique of Antidiscrimination Doctrine, Feminist Theory and Antiracist Politics," *University of Chicago Legal Forum* 1989, nr. 1 (1989): 139-167.

⁶ Anna Kaijser en Annica Kronsell, "Climate change through the lens of intersectionality," *Environmental Politics* 23, nr. 3 (2013): 419.

ondermijnen. De hoofdvraag van dit onderzoek is: Hoe verhouden drag en gender- en milieuactivisme zich tot elkaar in Pattie Gonia's drag performances op Instagram? Om de hoofdvraag te kunnen beantwoorden zullen de volgende deelvragen gesteld worden: In welke opzichten kunnen de performances van Pattie Gonia beschouwd worden als een vorm van *intersectional environmentalism*? Op welke manier kan het thema natuur bijdragen aan het ondermijnen (*queering*) van dualismes binnen gender? Op welke manier kan drag bijdragen aan het ondermijnen (*queering*) van het dualisme natuur/cultuur?

Uit de analyse zal blijken dat de milieuactivistische drag performances van Pattie Gonia gezien kunnen worden als een *queer* praktijk die niet alleen dualismes op het gebied van gender betwist, maar ook op het gebied van natuur en ecologie. Pattie Gonia positioneert haar performances op de intersectie tussen gender en ecologie en roept met haar performances impliciet en expliciet op tot gelijkheid, inclusiviteit en zorg en aandacht voor mens en natuur. Zij kan hierdoor een breed publiek aanspreken. Tevens ontstaat door haar performances een multidimensionaal beeld van de drag queen, die meer is dan een als vrouw verklede man die in een spectaculaire outfit op het podium verschijnt.

Theoretisch kader en methode

Het subversieve potentieel van drag

In dit onderzoek wordt verondersteld dat drag in staat is om normatieve opvattingen over gender, natuur en ecologie te ontregelen en dus een zeker subversief potentieel heeft. Om dit te kunnen onderbouwen, zal ik eerst toelichten hoe ik drag in dit onderzoek definieer. Het is lastig om een eenduidige definitie te geven van drag. Dit komt volgens McKinnon door de ambiguïteit van gender.⁷ De oorsprong van drag ligt bij *female impersonation*, de praktijk dat mannen een vrouwelijk karakter opvoeren in het theater, toen vrouwen nog niet mochten acteren.⁸ In het hedendaagse discours en de hedendaagse praktijk van drag zijn hier verschillende aspecten bij gekomen, zoals de artistieke waarde van drag en de connectie met de homoseksuele subcultuur.⁹ De afgelopen jaren is drag op verschillende manieren gedefinieerd en daar is ook een ontwikkeling in te zien die samenhangt met een grotere acceptatie van niet-binaire gendercategorieën.

Taylor en Rupp beschrijven drag queens als homoseksuele mannen die zich soms kleden en performen als vrouw, maar geen vrouwelijk lichaam hebben en dat niet wensen te hebben.¹⁰ Er bestaan ook drag kings, die Diane Torr en Stephen Bottoms definiëren als vrouwen die zich soms kleden en performen als man. Drag kings worden vaak geassocieerd met de lesbische subcultuur, maar zijn niet exclusief lesbiennes.¹¹ Steven P. Schacht beschrijft drag queens als individuen met een penis, die deze niet willen laten verwijderen en als vrouw performen voor een publiek dat weet dat de performer een man is.¹²

Aan *RuPaul's Drag Race* hebben ook (trans)vrouwen als drag queens deelgenomen, zoals Peppermint en Monica Beverly Hillz. Hoewel binnen de serie discussie was over of zij wel drag queens zijn, werden zij uiteindelijk wel gesteund en erkend als drag queen.¹³ Dit geeft aan dat drag tegenwoordig

⁷ McKinnon, "RuPaul's Drag Race," 1-5.

⁸ Roger Baker, Peter Burton en Richard Smith, *Drag: A History of Female Impersonation in the Performing Arts* (New York: NYU Press, 1994), 1-24.

⁹ Diane Torr en Stephen Bottoms, "Introduction: Why Act Like a Man?" in *Sex, Drag, and Male Roles: Investigating Gender as Performance* (Ann Arbor: University of Michigan Press, 2010), 2.

¹⁰ Verta Taylor en Leila J. Rupp, "Chicks with Dicks, Men in Dresses: What It Means to Be a Drag Queen," *Journal of Homosexuality* 46, nr. 3-4 (2004): 114-115.

¹¹ Torr en Bottoms, "Introduction," 3-4.

¹² Steven P. Schacht, "Four Renditions of Doing Female Drag: Feminine Appearing Conceptual Variations of a Masculine Theme," *Gendered Sexualities* 6 (2002): 159.

¹³ McKinnon, "RuPaul's Drag Race," 1-2.

breder gedefinieerd kan worden dan de genoemde auteurs stellen, in teksten die al een aantal jaar geleden zijn gepubliceerd.

Drag queens worden in dit onderzoek gedefinieerd als individuen die zich soms kleden en performen als vrouw en daarbij traditioneel als vrouwelijk geaccepteerde uiterlijke kenmerken vergroten. Drag is niet bedoeld als permanente wijziging van genderidentiteit en drag performers treden op voor een publiek dat weet dat de performer zich in het dagelijks leven niet op deze manier profileert. In het onderzoek hanteer ik dus een brede definitie van drag en richt ik me specifiek op drag queens. Hiermee bied ik een definitie die de ambiguïteit van drag en gender erkent, maar vooral het performatieve aspect op de voorgrond plaatst.

Judith Butler stelt in haar boek *Gender Trouble* dat gender performatief is. Er bestaat geen vaststaande identiteit achter de uitdrukking van gender. Hierdoor en doordat de ongeschreven regels die bij gender horen steeds herhaald worden, blijven de binaire gendernormen in stand. Maar wanneer de normen niet gevolgd worden, kunnen deze juist vervormd worden. Drag kan volgens Butler daarom gezien worden als een parodie op het idee dat er een 'origineel' gender is en het laat daarmee dus zien dat gender performatief is: een dramatische en van context afhankelijke constructie van betekenis. Er wordt in de parodie niet verwezen naar een origineel, maar juist naar de opvatting dat er een origineel is. Dat drag als parodie op een lichtvoetige en speelse wijze gendernormen kan vervormen, betekent volgens Butler ook dat drag als performatieve praktijk een subversief potentieel heeft.¹⁴

Subversie betekent in deze context dat het gevestigde idee van binaire gendernormen ondermijnd wordt. Volgens Butler kan gender subversie juist plaatsvinden vanuit de geldende gendernormen.¹⁵ Dit is waar drag mee speelt. Richard Niles beschrijft subversie in drag als: "the ability to foreground gender roles and relations, thereby undermining the received notion of gender's essentialism."¹⁶ Hij noemt ook dat het subversieve effect groter kan zijn wanneer het publiek al kennis heeft over niet-normatieve genderidentiteiten, omdat zij

¹⁴ Judith Butler, *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity* (New York: Routledge, 1999), 141-189.

¹⁵ Butler, *Gender Trouble*, 119.

¹⁶ Richard Niles, "Wigs, Laughter, and Subversion: Charles Busch and Strategies of Drag Performance," *Journal of Homosexuality* 46, nr. 3-4 (2004): 37-38.

dan al kennis hebben van het bronmateriaal waarop de performance is gebaseerd.¹⁷

In dit onderzoek gaat mijn aandacht vooral uit naar de vraag hoe het subversieve potentieel van drag om binaire gendernormen op speelse wijze te ondermijnen door Pattie Gonia wordt ingezet in een context van milieubewustzijn en -activisme. Ik stel daarbij dat de performances van Pattie Gonia intersecties zichtbaar maken tussen drag en klimaatbewustzijn. Om dit te kunnen beargumenteren, zijn twee concepten van belang: *queer ecology* en *intersectional environmentalism*.

¹⁷ Niles, "Wigs, Laughter, and Subversion," 50-51.

Queer ecology

In dit onderzoek zullen de klimaatactivistische drag performances van Pattie Gonia benaderd worden vanuit de lens van *queer ecology*. *Queer ecology* wordt door Catriona Sandilands beschreven als een breed en interdisciplinair vakgebied dat zich bezighoudt met het ontregelen van het heersende heteroseksuele discours rondom gender, seksualiteit en natuur. Het herinterpreteert evolutionaire processen, ecologische interacties en milieupolitiek in het licht van *queer theory*.¹⁸ Doak beschrijft dat *queer ecology* zich bevindt op de intersectie tussen *queer theory*, politiek en milieubewustzijn. *Queer theory* wordt toegepast op filosofieën van het milieu en biedt een *queer* lens waarmee we het milieu kunnen begrijpen.¹⁹

Om *queer ecology* beter te kunnen duiden, is het belangrijk eerst een definitie te geven van *queer*. Traditioneel betekent de term *queer* iets ruïneren of bederven, maar de betekenis is de afgelopen jaren ontwikkeld tot een term die gebruikt kan worden als zelfstandig naamwoord, bijvoeglijk naamwoord, werkwoord²⁰ en bijwoord. Doak definieert het zelfstandig naamwoord *queer* op een simpele manier als een overkoepelende term voor niet-heteroseksuele en niet-gendernormatieve identiteiten.²¹ In *Queering the Non/Human* leggen Myra Hird en Noreen Giffney meer de nadruk op wat *queer* 'doet' dan op wat het is. Het werkwoord *queer* zet mensen aan tot reflectie op grenzen van dualismes en het betreft het systematisch verstoren, ontregelen of ondermijnen van het bekende en dus het als 'normaal' geaccepteerde.²² *Queer* kan dus aan de ene kant gezien worden als een identiteit en aan de andere kant als een performatief effect.

Queer theory betwist het idee dat identiteit al in essentie onderdeel is van mensen. Dit wordt anti-essentialisme genoemd; het verwerpt het idee dat bepaalde eigenschappen de voorwaarde zijn voor een bepaalde categorisering. Dit betekent ook dat strenge categorisering zelf verworpen wordt. *Queer* theoretici denken eerder in termen van continua. Er zijn verschillende vormen

¹⁸ Catriona Sandilands, "Queer Ecology," in *Keywords for Environmental Studies* (New York: New York University Press, 2016), 169-171.

¹⁹ Doak, "Queering Nature," 2.

²⁰ In dit onderzoek zal soms naar het werkwoord *queer* verwezen worden met 'heeft een *queer* effect op,' aangezien *queer* in het Nederlands niet als werkwoord gebruikt kan worden.

²¹ Doak, "Queering Nature," 4.

²² Myra Hird en Noreen Giffney, *Queering the Non/Human* (Hampshire: Ashgate Publishing Ltd., 2008), 4-7.

van *queer theory*, maar het anti-essentialisme is in bijna alle vormen aanwezig.²³

Volgens sommigen wordt *queer theory* gedomineerd door antropocentrisme en stelt het vooral de mens en menselijke thema's centraal. Hierop is kritiek ontstaan. Zo betwist Jeffrey J. Cohen bijvoorbeeld het antropocentrisme en humanisme van *queer theory*.²⁴ Dergelijke kritiek heeft binnen *queer theory* een plek gevonden in het domein van *queer ecology*. *Queer ecology* past *queer theory* toe op ecologie, het vakgebied dat het milieu, relaties tussen organismen en het menselijk begrip van niet-menselijke zaken bestudeert.²⁵ Het betwist de dualismes die binnen ecologie en het ecologische denken aanwezig zijn. Een voorbeeld hiervan is het dualisme natuur/cultuur: "To queer nature is to question its normative use, to interrogate relations of knowledge and power by which certain 'truths' about ourselves have been allowed to pass, unnoticed, without question."²⁶ Vanuit *queer ecology* stelt men dat natuur en cultuur als pure categorieën niet bestaan, maar dat ze onderdeel zijn van een continuüm. Andere belangrijke dualismes die binnen *queer ecology* ontmanteld en herdacht worden, zijn natuurlijk/onnatuurlijk en menselijk/niet-menselijk. In de context van *queer ecology* wordt ook veel onderzoek gedaan naar seksualiteit en diversiteit in de natuur. Een voorbeeld hiervan is dat vaak wordt gedacht dat seksualiteit een indicator voor verstoring van het milieu kan zijn; hermafroditisme en homoseksualiteit bij dieren bijvoorbeeld.²⁷ *Queer ecology* onderzoekt deze *queer* onderwerpen binnen de natuur.

In dit onderzoek zal ik vooral verkennen hoe drag als een *queer* praktijk een *queer* effect kan hebben op het discours over natuur en milieubewustzijn, maar ook op milieu- en natuur- en klimaatbewegingen. Ik gebruik in dit onderzoek *queer ecology* vooral als een lens om te analyseren welke ecologische dualismes Pattie Gonia met haar performances ontregelt en op welke wijze zij dat doet. Het bevragen van het essentialisme van gender is een belangrijk

²³ Doak, "Queering Nature," 3-4.

²⁴ Jeffrey J. Cohen, *Medieval Identity Machines* (Minneapolis en Londen: University of Minnesota Press, 2003), 40.

²⁵ Doak, "Queering Nature," 13.

²⁶ Catriona Sandilands, "Lavender's Green? Some Thoughts on Queer(y)ing Environmental Politics," *UnderCurrents: Journal of Critical Environmental Studies* 20, nr. 6 (1994): 21.

²⁷ Doak, "Queering Nature," 2.

aspect van drag. Met *queer ecology* bouw ik hierop voort door te onderzoeken of drag ook een *queer* effect kan hebben op andere gebieden dan alleen gender.

Intersectional environmentalism

Queer ecology bevraagt niet alleen op theoretische wijze heteronormatieve opvattingen over natuur, maar geeft ook aanleiding om milieubewegingen kritisch onder de loep te nemen. In het maatschappelijke discours rondom deze bewegingen wordt de term *intersectional environmentalism* vaak gebruikt om processen van in- en uitsluiting te kunnen duiden.

Om *intersectional environmentalism* te kunnen definiëren, zal ik eerst een korte definitie geven van intersectionaliteit. De term werd geïntroduceerd door Kimberlé Crenshaw, naar aanleiding van haar observatie dat de ervaring van zwarte vrouwen niet begrepen kan worden aan de hand van een *single-axis framework*. Binnen het feminisme wordt hun ervaring niet erkend als vrouw die ook zwart is en binnen antiracismebewegingen niet als iemand van kleur die ook vrouw is. Intersectionaliteit gaat dus traditioneel om het hebben van verschillende onderdrukte identiteiten die elkaar negatief versterken in de mate waarin zij ongelijkheid produceren.²⁸

In de afgelopen jaren heeft het discours rondom intersectionaliteit zich ontwikkeld en verbreed. Voor dit onderzoek baseer ik mijn definitie van intersectionaliteit op die van Nina Lykke. Zij geeft een vrij brede definitie waarin de elkaar kruisende assen niet alleen onderdrukte identiteiten hoeven te zijn, maar het ook kan gaan om andere socioculturele categorieën, zoals onderwijsniveau, religie en activisme. Ze beschrijft dat intersectionaliteit beschouwd kan worden als een theorie en methode om te analyseren hoe specifieke vormen van machtsverschillen en/of beperkende normatieven op elkaar kunnen inwerken, op basis van geconstrueerde socioculturele categorieën. Hierdoor worden verschillende vormen van maatschappelijke ongelijkheden en onrechtvaardigheden geproduceerd.²⁹

Lykke benoemt dat er veel verschillende benaderingen zijn van intersectionaliteit.³⁰ Eén daarvan is *intersectional environmentalism*. Dit wordt vaak gezien als een combinatie van ecofeminisme en intersectionaliteit. Binnen het ecofeminisme wordt veelal een parallel getrokken tussen de onderdrukking

²⁸ Crenshaw, "Demarginalizing the Intersection," 139-141.

²⁹ Nina Lykke, *Feminist Studies: A Guide to Intersectional Theory, Methodology and Writing* (New York: Routledge, 2010), 50.

³⁰ Lykke, *Feminist Studies*, 51.

van de vrouw en van de natuur (dieren en planten). Ecofeminisme roept op tot solidariteit tussen alle onderdrukte categorieën.

Het verschil tussen intersectioneel ecofeminisme en *intersectional environmentalism*, is dat ecofeminisme zich meer specifiek richt op onderdrukking van vrouwen en van de natuur. *Intersectional environmentalism* is daarentegen breder en onderzoekt niet alleen de intersectie tussen gender en natuur, maar ook die tussen natuur en andere categorieën, zoals etniciteit en klasse. Het uitgangspunt is dat bepaalde gemarginaliseerde groepen onevenredig hard geraakt worden door klimaatproblematiek en daarmee samenhangend dat deze groepen geen stem hebben in het klimaatdebat.³¹ De term *intersectional environmentalism* wordt binnen de milieu- en klimaatbeweging vooral door die groepen en organisaties gehanteerd die zich hard maken voor inclusiviteit en toegankelijkheid van de klimaatbeweging. Milieuactivisme is nu vooral iets voor de witte elite, maar de gemarginaliseerde stemmen die het het hardst nodig hebben, worden niet gehoord en erkend binnen de beweging.³²

Ondanks dat drag geen identiteit is die onevenredig hard door klimaatproblemen wordt geraakt, kan Pattie Gonia wel als gemarginaliseerde stem beschouwd worden binnen het milieuactivisme. Dit komt doordat drag geen vanzelfsprekende verschijning is in de natuur. In dit onderzoek ligt de nadruk van *intersectional environmentalism* minder op de identiteit van de *intersectional environmentalist* dan vaak in het wetenschappelijk discours gebeurt en meer op het activisme dat vaak samengaat met *intersectional environmentalism*. *Intersectional Environmentalist*, een organisatie die zichzelf omschrijft als media en resource hub op het gebied van *intersectional environmentalism*, stelt dat verschillende vormen van activisme (waaronder genderactivisme) kunnen overlappen met milieuactivisme. Wanneer dit het geval is, kan gesproken worden van *intersectional environmentalism*.³³ Dat is in de performances van Pattie Gonia aan de orde. Pattie Gonia legt in haar performances nadruk op een gebrek aan inclusiviteit in de milieubeweging en claimt een plek binnen die

³¹ Leah Thomas, "Intersectional Environmentalism: Why Environmental Justice Is Essential For A Sustainable Future," *The Good Trade*, <https://www.thegoodtrade.com/features/environmental-justice>.

³² "The Future is Intersectional," *Intersectional Environmentalist*, laatst geraadpleegd op 3 juni 2021, <https://www.intersectionalenvironmentalist.com/about-ie>.

³³ *Intersectional Environmentalist*, "The Intersectional History of Environmentalism," 15 maart 2021, <https://www.youtube.com/watch?v=cyqYN90PPjE>, 8:20.

milieubeweging. Ook pleit ze voor zowel gendergelijkheid als milieubewustzijn. Daarmee vraagt ze specifiek aandacht voor erkenning van *queer* identiteiten binnen de milieubeweging.

Methode

Om de hoofdvraag en de deelvragen te kunnen beantwoorden, zullen verschillende elementen van het Instagramprofiel @pattiegonia en de drag performances van Pattie Gonia geanalyseerd worden. Het corpus bestaat uit de volgende performances die op het profiel geplaatst zijn: *Pattie Gonia is 100% Trash* en *Birds are drag queens*. *Pattie Gonia is 100% Trash* bestaat uit vier posts. De eerste is een video, de tweede bestaat uit twee foto's, de derde post bestaat uit één foto en de laatste uit negen foto's. Onder de posts staan twee verschillende beschrijvingen, die ook onderdeel zijn van de performance.³⁴ *Birds are drag queens* is een serie die bestaat uit drie verschillende performances. De eerste performance bestaat uit één post met twee video's en twee foto's en daaronder een beschrijving.³⁵ De tweede performance is wat uitgebreider en bestaat uit drie posts. De eerste post is een video, de tweede post bestaat uit zes foto's en de derde uit acht foto's en één video. Alle drie hebben deze posts unieke beschrijvingen.³⁶ De laatste en meest recente post bestaat uit één post met zes foto's, een video en daaronder een beschrijving.³⁷

Deze twee performances zijn gekozen, omdat ze zich beide op een andere manier bezig houden met de intersectie tussen gender en natuur. In *Pattie Gonia is 100% Trash* wordt er een perspectief geboden op het menselijke, door een kostuum gemaakt van plastic afval en in *Birds are drag queens* juist op de natuur, door kostuums gebaseerd op vogels. Er is hier exclusief gekozen voor posts als drag performances, omdat drag het fenomeen is dat onderzocht wordt. De stories, highlights, reacties en posts die niet met drag te maken hebben, zullen in dit onderzoek daarom niet in beschouwing genomen worden. Er zal wel naar de algemene context van het profiel gerefereerd worden, door in beschouwing te nemen dat de posts als performances niet in een vacuüm staan. Dit betekent dat elementen uit het Instagramprofiel van Pattie Gonia, zoals beschrijvingen bij andere posts, andere performances en foto's van Wiley zonder

³⁴ Pattie Gonia (he/she/they) [@pattiegonia], Instagram, 11 december 2020, <https://www.instagram.com/p/CIq1iHRJWGg/>, <https://www.instagram.com/p/CIq3JrkJ8oS/>, <https://www.instagram.com/p/CIq5DagpoOL/>, <https://www.instagram.com/p/CIydJaMpsj7/>.

³⁵ Pattie Gonia (he/she/they) [@pattiegonia], Instagram, 14 april 2020, <https://www.instagram.com/p/B-8R6W5pOl3/>.

³⁶ Pattie Gonia (he/she/they) [@pattiegonia], Instagram, 12 januari 2021, <https://www.instagram.com/p/CJ9e5tMJ0GK/>, <https://www.instagram.com/p/CJ9fuDFJq1X/>, <https://www.instagram.com/p/CJ9gUYdJsc6/>.

³⁷ Pattie Gonia (he/she/they) [@pattiegonia], Instagram, 1 maart 2021, <https://www.instagram.com/p/CL4sjEmJMye/>.

drag, aangehaald zullen worden ter ondersteuning van de analyses van de performances waar ik specifiek op in ga.

In dit onderzoek zal ik gebruikmaken van een kritische intersectionele analyse, vanuit het perspectief van *queer ecology*. Onderliggende ideologieën en dualismes worden in de analyse blootgelegd en bevraagd. Ten eerste zal de drag praktijk van Pattie Gonia in meer algemene zin geanalyseerd worden. Dit zal ik doen met een kritische analyse, waarin gefocust wordt op *intersectional environmentalism* binnen twee van Pattie Gonia's performances, waarbij de intersecties tussen de categorieën genderactivisme en milieuactivisme geanalyseerd zullen worden om te onderzoeken wat ze individueel betekenen binnen drag en welke wisselwerking er plaatsvindt tussen de categorieën.

Volgens Leslie McCall zijn er binnen intersectionaliteit verschillende methoden van categorisatie. De *anticategorical* benadering is antiessentialistisch en deconstrueert de categorieën. De *intercategorical* benadering omarmt de categorieën juist en gebruikt ze om de veranderingen binnen en tussen de categorieën te onderzoeken. De *intracategorical* benadering zit tussen de twee andere benaderingen in. Het gebruikt categorieën op een strategische manier om ze te kunnen deconstrueren.³⁸ Vaak wordt dit als methode gebruikt binnen ecofeminisme. Kings stelt dat de laatste benadering het meest geschikt is voor een onderzoek naar een casus, omdat het ruimte biedt om de rol van ondergeschikte sociale categorieën te erkennen en de manier van categoriseren te begrijpen.³⁹

In dit onderzoek zal ik gebruikmaken van de *intracategorical* benadering. Dit betekent dat ik categorieën zal benoemen om te duiden welke intersecties ik analyseer. Daarbij blijf ik wel bewust van het feit dat categorieën onderdeel zijn van een continuüm en gedeconstrueerd kunnen worden. De intersecties die in dit onderzoek geanalyseerd zullen worden, zijn die tussen de categorieën drag, natuur, genderactivisme en milieuactivisme. Hier richt ik me op praktijken en niet op identiteiten, zoals intersectionaliteit traditioneel doet, aangezien het hier niet gaat om de identiteit van Pattie Gonia, maar om de ensceneringspraktijk.

De posts van Pattie Gonia worden in dit onderzoek benaderd als performances en zullen specifiek onderzocht worden als ensceneringspraktijken,

³⁸ Leslie McCall, "The Complexity of Intersectionality," *Signs: Journal of Women in Culture and Society* 30, nr. 3 (2005): 1774.

³⁹ A.E. Kings, "Intersectionality and the Changing Face of Ecofeminism," *Ethics & the Environment* 22, nr. 1 (2017): 67.

aangezien Pattie Gonia zich in deze posts op een specifieke manier in scène zet. Daarmee heeft mijn analyse ook een dramaturgisch karakter. Liesbeth Groot Nibbelink en Sigrid Merx beschrijven de relatie tussen enscenering en dramaturgie als volgt: "Staging relates to what we actually see on a stage or in a staged situation; dramaturgy investigates how meaning and experience are produced."⁴⁰ De termen zijn nauw verbonden, maar hebben net een andere nadruk. Aangezien ik in dit onderzoek een kritische analyse uitvoer om de achterliggende betekenis van een geënceneerde praktijk te onderzoeken, kan mijn onderzoek dus ook worden beschouwd als een dramaturgische analyse.

⁴⁰ Liesbeth Groot Nibbelink en Sigrid Merx, "Dramaturgical Analysis: A Relational Approach," (ongepubliceerd artikel, Universiteit Utrecht, 2020): 27.

Analyse

Pattie Gonia: een vorm van *intersectional environmentalism*

Pattie Gonia is een drag queen die zich inzet voor het milieu en voor inclusiviteit binnen de milieubeweging. Dit doet ze door oproepen te doen voor meer inclusiviteit binnen de buitensport- en wandelgemeenschap, die op Pattie Gonia's Instagramprofiel met de milieubeweging overlapt. Deze gemeenschap wordt gekenmerkt door normativiteit. Wanneer men naar de sociale media van bekende buitensportmerken kijkt, zoals Patagonia, Bever, The North Face en Fjällräven, dan valt het op dat in de afbeeldingen een bepaald beeld wordt neergezet van de 'buitensporter'. Er zijn geen dikke mensen te zien, geen mensen met een beperking, vooral heteronormatieve mensen, de mensen zijn overwegend wit en er zijn zeker geen drag queens te zien.⁴¹ Dit geeft een beeld dat niet-normatieve lichamen niet in de natuur zijn of zelfs niet horen te zijn. Een drag queen kan daardoor ook als gemarginaliseerde stem beschouwd worden binnen de buitensportgemeenschap en milieubeweging.

Pattie Gonia laat juist zien dat iemand die normaal niet gerepresenteerd wordt in de buitensportgemeenschap, zoals een drag queen, wel het recht heeft om in de natuur te zijn. Dit doet ze door bijvoorbeeld met haar dragnaam, Pattie Gonia, te verwijzen naar het buitensportmerk Patagonia. Dit geeft aan dat ze geassocieerd wil worden met de buitensportgemeenschap en daar dus een plek in claimt door naar een merk te verwijzen, waarvoor ze nooit op een advertentie zou staan. Het claimen van een plek in de gemeenschap gebeurt ook door veel verwijzingen naar wandelen in de natuur, dikwijls op hoge hakken.

Onder andere aan de hakken is het speelse en parodiërende karakter van drag te zien. Zelfs al zou iemand graag hakken dragen bij het wandelen, dan is dat gewoonweg onpraktisch. Pattie Gonia parodieert de buitensportgemeenschap door ook elementen een plek binnen de gemeenschap te geven, zoals hakken, die daar eigenlijk niet kunnen horen. Wat hen hiermee ook doet, is vrouwelijkheid inbrengen. Daar wordt specifiek op ingegaan in een post waarin

⁴¹ Fjällräven North America [@fjallraven_na], Instagram, laatst geraadpleegd op 15 juni 2021, https://www.instagram.com/fjallraven_na/. Patagonia [@patagonia], Instagram, laatst geraadpleegd op 15 juni 2021, <https://www.instagram.com/patagonia/>. The North Face [@thenorthface], Instagram, laatst geraadpleegd op 15 juni 2021, <https://www.instagram.com/thenorthface/>. Bever [@bevernl], Instagram, laatst geraadpleegd op 15 juni 2021, <https://www.instagram.com/bevernl/>.

Wiley make-up bij zichzelf aanbrengt in een bos. Op de foto staat de tekst: "REMINDER: your outdoor adventure doesn't have to look like the toxic masculinity peak bagging narrative that the majority of the outdoor industry/community thinks is the only 'worthy' way to get outdoors."⁴² Hiermee roept Wiley volgers op om tegen de mannelijkheid en normativiteit van de buitensportgemeenschap en -industrie in te gaan.

Een andere manier waarop Pattie Gonia laat zien dat ze als drag queen wel het recht heeft om in de natuur te zijn, is door zichzelf letterlijk in de natuur te plaatsen. Alle performances en ook veel foto's van Wiley zonder drag zijn geënceneerd in de natuur. Soms doet ze hier ook specifieke uitspraken over, zoals: "Make the outdoors gay again."⁴³ Ook hierin zit het parodiërende karakter. Ze zegt namelijk *gay again* en in gay zitten ook de betekenissen 'vrolijk' en 'kleurrijk'. Het impliceert dat de natuur ooit gay was, toen mensen nog weinig invloed hadden op het welzijn van de natuur en toen er nog geen haat was jegens homoseksuelen. Dit is een speelse manier om te verwijzen naar homoseksualiteit in de natuur en naar het kleurrijk maken of herstellen van de natuur.

Daarnaast onderneemt Pattie Gonia actie om ook andere minderheden toegang te geven tot de natuur en daarmee de gemeenschap inclusiever te maken. Dit doet hen bijvoorbeeld door volledig gefinancierde wandeltochten aan te bieden aan LHBTQ+ jongeren.⁴⁴ Hen maakt de gemeenschap inclusiever door verschillende educatieve posts, met alleen tekst, waarin bijvoorbeeld staat: "The outdoors are deeply divided by race and we must address it."⁴⁵ In deze posts wordt vaak een intersectionele kwestie uitgelegd die te maken heeft met de buitensportgemeenschap en op welke manier mensen kunnen helpen. Dit is aan alle volgers gericht, waardoor mensen uitgerust zijn om ook actie te ondernemen om de gemeenschap inclusiever te maken.

De roep om inclusiviteit binnen de buitensportgemeenschap is dus een serieuze boodschap die vaak omhuld is door het speelse en parodiërende karakter van de drag. Dat Pattie Gonia zich als gemarginaliseerde stem met

⁴² Pattie Gonia (he/she/they) [@pattiegonia], Instagram, 8 juli 2020, <https://www.instagram.com/p/CCY439oIQqa/>.

⁴³ Pattie Gonia (he/she/they) [@pattiegonia], Instagram, 1 juni 2021, <https://www.instagram.com/p/CPlc4JqHQK4/>.

⁴⁴ Pattie Gonia (he/she/they) [@pattiegonia], Instagram, 1 juni 2021, <https://www.instagram.com/p/CPlc4JqHQK4/>.

⁴⁵ Pattie Gonia (he/she/they) [@pattiegonia], Instagram, 13 mei 2020, <https://www.instagram.com/p/CAImIQCp5nb/>.

representatie in de natuur bezighoudt, laat zien dat haar performances beschouwd kunnen worden als een vorm van *intersectional environmentalism*.

Birds are drag queens

De inhoud van de performances van Pattie Gonia heeft vaak te maken met natuur, door een kostuum dat geïnspireerd is door bijvoorbeeld de natuur, het klimaat of buitensport. Pattie Gonia profileert zichzelf ook als milieuactivist in de bio van het Instagramprofiel.

Op het profiel van Pattie Gonia staan drie performances die gebaseerd zijn op vogels, onder de titel *Birds are drag queens*, omdat ze benoemt dat vogels de drag queens van de natuur zijn. De eerste performance bestaat uit één post en is gebaseerd op de blauwe gaai (*Cyanocitta cristata*).⁴⁶ De tweede performance bestaat uit drie posts en is gebaseerd op de tijgervink (*Amandava amandava*).⁴⁷ De derde performance is gebaseerd op een rode kardinaal (*Cardinalis cardinalis*) die bilateraal gynandromorf is. Dit is een unieke conditie waarbij de ene helft van het lichaam vrouwelijk en de andere helft mannelijk is.⁴⁸

Fig. 1 Instagrampost van Pattie Gonia. Geplaatst op 14 april 2020.

In alle drie de performances van *Birds are drag queens* wordt de natuur aangegrepen om uitspraken te doen over gendergelijkheid. Dit wordt niet alleen gedaan door te stellen dat vogels drag queens zijn, maar ook door de drag

⁴⁶ Pattie Gonia (he/she/they) [@pattiegonia], Instagram, 14 april 2020, <https://www.instagram.com/p/B-8R6W5pOl3/>.

⁴⁷ Pattie Gonia (he/she/they) [@pattiegonia], Instagram, 12 januari 2021, <https://www.instagram.com/p/CJ9e5tMJ0GK/>, <https://www.instagram.com/p/CJ9fuDFJq1X/>, <https://www.instagram.com/p/CJ9gUYdJsc6/>.

⁴⁸ Pattie Gonia (he/she/they) [@pattiegonia], Instagram, 1 maart 2021, <https://www.instagram.com/p/CL4sjEmJMMye/>.

queen zelf te transformeren tot vogel. Twee van de vogelsoorten hebben bepaalde kenmerken die niet heteronormatief zijn, zoals dat in het menselijk domein wordt genoemd. In de eerste performance is het kostuum geïnspireerd door de blauwe gaai. Dit is een vogelsoort waarbij de vrouwelijke en mannelijke vogels er hetzelfde uitzien. Dit heet seksueel monomorfisme en het wordt expliciet benoemd in de beschrijving onder de post. Pattie Gonia stelt dat het gender-genormaliseerde uiterlijk voor deze vogels niet uitmaakt, en dat dat voor mensen ook niet uit zou moeten maken. Op deze manier draagt ze een boodschap uit van gendergelijkheid.

Fig. 2 Instagrampost van Pattie Gonia. Geplaatst op 1 maart 2021.

Ook in de rode kardinaal performance wordt verwezen naar een vogel die niet heteronormatief is. Deze performance is gebaseerd op een unieke vogel die voor de helft vrouwelijk en voor de helft mannelijk is (gynandromorfisme). Normaal zijn vrouwelijke rode kardinalen lichtgekleurd en mannelijke roodgekleurd. In figuur 2 is te zien dat dit exemplaar half rood en half wit is. De drag performance is ook op deze manier vormgegeven. Op de ene helft van het gezicht van Pattie Gonia worden vrouwelijke kenmerken uitvergroot, zoals make-up en duidelijke wenkbrauwen, en op de andere helft mannelijke kenmerken, zoals een baard. Hiermee laat Pattie Gonia zien dat mensen, net als

deze vogels, ook elementen van verschillende gendercategorieën kunnen incorporeren in hun uiterlijk.

Fig. 3 Instagrampost van Pattie Gonia. Geplaatst op 12 januari 2021.

De tijgervink performance gaat meer in op dat het hier specifiek om vogels gaat. Eén van de posts bestaat uit een video waarin de transitie te zien is van Wiley naar Pattie Gonia. Het eerste shot is een shot van Wiley als man, met het onderschrift: "i'm just a bro that loves birds" "And also..." Vervolgens worden een aantal foto's van tijgervinken getoond en daarna Pattie Gonia in het tijgervink kostuum. Daarbij staat het onderschrift: "a bird that loves bros". Hierin zitten twee aspecten die het parodiërende karakter van drag laten zien. Ten eerste wordt er verwezen naar een 'bro' die van 'birds' houdt. De 'bro' is Wiley en 'bird' is een woord dat ook vaak gebruikt wordt om naar 'meisje' te verwijzen. Hier verwijst 'birds' dus naar de drag persona Pattie Gonia en naar drag queens in het algemeen.

Daarnaast houdt Pattie Gonia als 'bird' van 'bros' (mannen). Hiermee wordt verwezen naar de eerste 'bro', Wiley als zichzelf, maar ook naar mannen in het algemeen. In de video wordt getoond dat Wiley zelf achter Pattie Gonia zit en dat Pattie Gonia niet de genderidentiteit weergeeft waar hij zich in het dagelijks leven mee identificeert. Dus als Pattie Gonia van mannen houdt, dan betekent dat dat Wiley van mannen houdt. Hier zit een dubbele laag in die

verwijst naar de homoseksualiteit van Wiley, buiten Pattie Gonia. Er wordt op een speelse en impliciete manier ingegaan op het verschil en de overeenkomsten tussen Wiley en de drag persona Pattie Gonia. Drag wordt op deze manier ingezet om via een natuur-thema in te gaan op *queer* thema's, zoals homoseksualiteit.

Binnen deze performances wordt een argumentatie gevolgd die past bij *queer ecology*. Mortimer-Sandilands en Erickson beschrijven de centrale vraag van *queer ecology* als volgt: "What does it mean that ideas, spaces, and practices designated as 'nature' are often so vigorously defended against queers in a society in which that very nature is increasingly degraded and exploited?"⁴⁹ Doak reageert hierop door te stellen dat er in de vraag twee aannames zitten: "1) that what is natural is right and should be protected and 2) that the natural world is exploited."⁵⁰ Dit zijn de aannames waarop argumenten voor en tegen homoseksualiteit vaak worden gebouwd. Voor- en tegenstanders zijn het erover eens dat wat natuurlijk is juist is en dat wat onnatuurlijk is verkeerd is. Tegenstanders stellen dat homoseksualiteit onnatuurlijk is en daarom verkeerd is. Voorstanders stellen dat het natuurlijk is en daarom juist is.

In de performances die onderdeel zijn van *Birds are drag queens*, transformeert Pattie Gonia in een vogel. Een vogel is iets dat natuurlijk is, en daardoor kan ze stellen dat ze zelf onderdeel van de natuur is en dus zelf ook natuurlijk is. Onder één van de posts staat: "after years of saying birds are drag queens this drag queen finally became a bird."⁵¹ Door vergelijkingen te maken met vogelsoorten die niet-gendernormatief zijn, wordt dit effect alleen maar versterkt. Dat komt doordat drag, als niet-gendernormatieve praktijk, wordt vergeleken met vormen daarvan die bij vogels in de natuur voorkomen. Daarmee stelt Pattie Gonia dus dat zij als drag queen niet meer of minder natuurlijk is dan andere mensen en andere diersoorten.

Sandilands verwijst in haar tekst "Lavender's Green?" ook naar vogels die gezien kunnen worden als drag queens. Volgens haar kan de 'natuurlijkheid' van gender en seksualiteit bevraagd worden, wanneer de verschijningen en

⁴⁹ Catriona Mortimer-Sandilands en Bruce Erickson, "Introduction: A Genealogy of Queer Ecologies," in *Queer Ecologies: Sex, Nature, Politics, Desire*, eds. Catriona Mortimer-Sandilands en Bruce Erickson (Bloomington: Indiana U, 2010), 5.

⁵⁰ Doak, "Queering Nature," 1.

⁵¹ Pattie Gonia (he/she/they) [@pattiegonia], Instagram, 12 januari 2021, <https://www.instagram.com/p/CJ9fuDFJq1X/>.

praktijken van vogels geïnterpreteerd worden als performance, zoals drag is.⁵² Dit betekent dat niet alleen de drag van Pattie Gonia die verwijst naar vogels subversief is op het gebied van gender, maar ook het idee dat vogels gezien kunnen worden als drag queens. Hierbij wordt het dualisme natuur/cultuur betwist en het onderscheid vervaagd. Vogels zijn dieren die gezien worden als onderdeel van natuur, datgene wat aangeboren is en zonder menselijk ingrijpen is ontstaan. Drag is een praktijk die gezien kan worden als een vorm van cultuur, het scheppende vermogen van de mens dat te maken heeft met vormgeven, bewerken en ingrijpen. Pattie Gonia stelt dat vogels drag queens zijn en bevraagt daarmee de 'natuurlijkheid' van vogels door er cultuur in te zien. Ook transformeert ze zichzelf tot vogel en plaatst ze daarmee de 'natuurlijkheid' van vogels in de culturele praktijk drag. Hierdoor kan het onderscheid tussen natuur en cultuur vervaagd (*queering*) worden.

Het bevragen van het dualisme natuur/cultuur wordt in de performances dus gebruikt om op verschillende manieren uitspraken te kunnen doen over gendergelijkheid. Drag wordt ingezet om de vergelijking te kunnen maken tussen niet-gendernormatieve aspecten van verschillende vogelsoorten en niet-gendernormatieve aspecten van mensen. Daarmee wordt het onderscheid tussen natuur en cultuur vervaagd en wordt beargumenteerd dat homoseksualiteit en ambiguïteit van gender natuurlijk zijn en dus juist zijn.

⁵² Sandilands, "Lavender's Green?" 23.

Pattie Gonia is 100% Trash

De performance *Pattie Gonia is 100% Trash* bestaat uit vier posts. Onder drie van de vier posts staat dezelfde beschrijving. Het kostuum in deze performance is erg opvallend en kleurrijk en bestaat volledig uit meer dan 1000 stukken plastic afval dat gerecycled is om de jurk en de pruik te maken. In de beschrijving valt te lezen dat deze performance tot stand is gekomen door het probleem aan te pakken van het vele gebruik van plastic. Daarbij wordt aan volgers de oproep gedaan om ook op een verantwoordelijke manier om te gaan met plastic: "Refuse, Reduce, Reuse, Recycle and if all that fails, make some fashion out of your trash."⁵³ In de laatste post is een close-up foto van de laarzen van Pattie Gonia te zien. Op de laarzen staan verschillende kreten geschreven over milieubescherming en klimaatverandering als bedreiging, zoals "Protect Mother Natch" en "This is an emergency!" Deze performance lijkt dus vooral te maken te hebben met milieuactivisme, maar door de drag gaat het ook over gendergelijkheid.

Fig. 4 Instagrampost van Pattie Gonia. Geplaatst op 11 december 2020.

⁵³ Pattie Gonia (he/she/they) [@pattiegonia], Instagram, 11 december 2020, <https://www.instagram.com/p/CIq1iHRJWGg/>, <https://www.instagram.com/p/CIq3JrkJ8oS/>, <https://www.instagram.com/p/CIq5DagpoOL/>, <https://www.instagram.com/p/CIydJaMpsj7/>.

afval om de jurk te maken, maar ook in het hergebruiken van kostuums. De eerdergenoemde laarzen komen vaker terug in andere performances op het profiel. Ook de jurk en pruik heeft Pattie Gonia hergebruikt voor een latere performance op het profiel. In de beschrijving van die post noemt ze dat ze 'outfit repeating' normaliseert. Door een focus te leggen op 'outfit repeating', laat ze zien dat een drag queen (delen van) kostuums vaker kan dragen en milieuvriendelijk kan zijn.

Tegelijkertijd vergroot ze ook juist de 'glitter en glamour' en overdadige kant van drag door de kleur en door een vergelijking te maken met de Franse koningin Marie-Antoinette. Eén van de posts die onderdeel is van de performance bestaat uit een foto met aan de ene kant Pattie Gonia in het *trash* kostuum en aan de andere kant een schilderij van Marie-Antoinette. Zij werd gekenmerkt door haar voorliefde voor mode en extravagantie.⁵⁵ Door zichzelf hiermee te vergelijken laat Pattie Gonia zien dat milieubewustzijn, overdadigheid en stijlvol hand in hand kunnen gaan in drag.

Fig. 6 Instagrampost van Pattie Gonia. Geplaatst op 11 december 2020.

Door zich op deze manier te profileren als milieuvrijwilliger, wordt niet alleen het eenzijdige beeld van de drag queen geproblematiseerd, maar ook het eenzijdige beeld van de traditionele milieuvrijwilliger, dat vaak gekenmerkt wordt door geitenwollen sokken, kleurloosheid en ernst. In dat opzicht nodigt Pattie

⁵⁵ Antonia Fraser, *Marie Antoinette* (Londen: Hachette UK, 2010), 141-155.

Gonia, naast andere drag performers, iedereen op een laagdrempelige manier uit om milieubewuster te zijn. Dit wordt versterkt doordat ze als drag queen een gemarginaliseerde stem claimt binnen de milieubeweging. Hiermee laat ze zien dat iedereen bezig kan zijn met het milieu en dat dat in kleine zaken kan zitten, zoals het recyclen van plastic. Deze performance is dus niet alleen een oproep om milieubewuster te zijn, maar ook een oproep tot inclusiviteit binnen de milieubeweging. Ze laat zien dat zelfs een drag queen milieubewust kan zijn en dat milieuactivisme dus voor iedereen is, ook voor mensen die niet voldoen aan het heteronormatieve beeld dat in de milieubeweging heerst.

Wisselwerking tussen twee vormen van encenering

In de performances van Pattie Gonia is er sprake van een dubbele encenering. Ten eerste is het een man die zichzelf enceneert als drag queen. Ten tweede is het een drag queen die zichzelf enceneert als klimaatactivist. Er vindt een wisselwerking plaats tussen deze twee vormen van encenering.

De man die zichzelf enceneert als drag queen heeft op verschillende manieren een subversief effect. Hen laat in *Pattie Gonia is 100% Trash* zien dat drag queens ook milieubewust kunnen zijn en in *Birds are drag queens* dat homoseksualiteit en andere niet-gendernormatieve categorieën als natuurlijk beschouwd kunnen worden. Ook legt hen binnen de posts op het Instagramprofiel een focus op het dualisme man/vrouw. De traditionele drag queen is te zien op een podium waar ze al verschijnt in drag en ook van het podium af gaat in drag. Het publiek weet wel dat ze zich in het dagelijks leven niet zo identificeert, maar leert de persoon achter de drag queen niet kennen. Wiley is juist wel vaak in posts te zien zonder drag, in halve drag of tijdens het omkleden naar Pattie Gonia. Doordat er veel getoond wordt van de persoon achter de drag queen, laat dat zien dat iemand die zich in het dagelijks leven niet profileert als vrouw, wel 'typische' vrouwenkleding kan dragen. Zoals Niles beschrijft, kan het subversieve effect van drag groter zijn wanneer het publiek meer weet over drag. Door nadruk te leggen op de transformatie, fluiditeit en willekeur van het onderscheid tussen man en vrouw en door volgers te onderwijzen over drag wordt het dualisme man/vrouw ondermijnd in het genderactivisme van Pattie Gonia.

Dit genderactivisme wordt niet op een vanzelfsprekende manier gebracht. In de drag performances is het onlosmakelijk verbonden met milieuactivisme. Drag kan als performance en als praktijk deze intersectie tot stand brengen. Dit komt doordat een drag queen niet een voor de hand liggende stem en rolmodel is binnen de milieubeweging. Door toch een stem te claimen binnen dit domein, wordt er ook een focus gelegd op het feit dat dit een niet-gendernormatieve verschijning is. Ook maakt drag gebruik van strategieën als uitvergroting en parodie binnen de performances. Deze zijn vaak gericht op het uitvergroten van traditioneel vrouwelijke kenmerken, maar Pattie Gonia verbindt deze juist met de milieubeweging en buitensport. Dit doet ze door bijvoorbeeld hakken te dragen bij het wandelen in de natuur. Daardoor kunnen visuele en vooral

performatieve statements worden gemaakt die op een laagdrempelige manier zowel een klimaatactivistische als een genderactivistische boodschap uitdragen.

Pattie Gonia als persona kan op deze manier voor verschillende doeleinden ingezet worden en Wiley claimt het recht om zich als Pattie Gonia ook over andere zaken dan gendergelijkheid uit te spreken. Zo wordt het eendimensionale beeld van de drag queen doorbroken, dat met name bestaat uit een als vrouw verklede man die in een spectaculaire outfit op het podium verschijnt. Daarnaast is Instagram een uitermate geschikt platform voor een drag queen, doordat de performances erg visueel zijn en Pattie Gonia hier een groot publiek bereikt met haar betekenisvolle kostuums en statements.

Conclusie

Dit onderzoek had als doel te onderzoeken op welke manieren gender- en milieuactivisme samenkomen in de drag performances van Pattie Gonia en welke rol drag als praktijk daarin speelt. Om dit te onderzoeken, is een aantal performances op het Instagramprofiel van Pattie Gonia bestudeerd vanuit een *queer ecology* perspectief en is er gekeken naar de intersecties tussen gender en natuur, met behulp van het concept *intersectional environmentalism*.

Pattie Gonia claimt een stem voor zichzelf binnen de buitensportgemeenschap en milieubeweging, die normaal gedomineerd worden door heteronormativiteit. Deze positie wordt gebruikt om uitspraken te kunnen doen over de natuur en het milieu en over inclusiviteit. Drag is daar een heel geschikte praktijk voor, omdat het iets tastbaars is en in de natuur kan zijn, maar ook een performance is waar een (in dit geval) cisman achter zit. De drag biedt de mogelijkheid om het dualisme man/vrouw te bevragen en bevindt zich op de intersectie tussen gender- en milieuactivisme. Door de focus op en connectie met de natuur wordt de aandacht afgeleid van het genderactivisme dat normaal op de voorgrond staat bij drag. Daardoor wordt het eenzijdige beeld van de drag queen doorbroken en ontstaat er ruimte om het genderactivisme op een minder vanzelfsprekende manier te brengen.

Door deze combinatie van gender- en milieuactivisme wordt ook het dualisme natuur/cultuur vervaagd (*queering*). Dit komt doordat Pattie Gonia laat zien dat drag zich als culturele praktijk kan manifesteren in de natuur en dat er in natuur cultuur zit en andersom. Dit wordt bijvoorbeeld gedaan in de performances van *Birds are drag queens*, waarin wordt gesteld dat homoseksualiteit natuurlijk is en dus goed is.

Hiermee wordt een intersectionele benadering gebruikt voor meer inclusiviteit binnen de milieubeweging. Traditioneel gaat intersectionaliteit over verschillende assen die elkaar versterken in onderdrukking. Hier gaat het om een intersectie van praktijken die een subversief effect hebben en genormaliseerde dualismes betwisten. Deze kunnen elkaar juist versterken in *empowerment*. Dit komt doordat Pattie Gonia als klimaatactivistische drag queen zowel gendernormen als ecologische normen kan bevragen. Daarmee kan ze het milieubewustzijn in de drag scene vergroten en het genderbewustzijn binnen de

milieubeweging. *Intersectional environmentalism* staat voor het vergroten van inclusiviteit binnen de milieubeweging. Pattie Gonia biedt een deels nieuw perspectief op wat we onder *intersectional environmentalism* kunnen verstaan door een performatieve praktijk te ensceneren als gemarginaliseerde stem binnen de milieubeweging en daarmee dus *empowerment* te bereiken op de intersectie in plaats van onderdrukking.

In dit onderzoek is één specifieke casus onderzocht vanuit één specifieke hoek. Pattie Gonia is een unieke persona, als milieuactivistische drag queen die alleen op Instagram performt. Om meer uitspraken te kunnen doen over niet-gendergerelateerd activisme binnen drag, zullen meer casussen onderzocht moeten worden. Daarnaast is er gefocust op een aantal specifieke elementen en performances binnen de context van het profiel. Om een omvattender beeld te verkrijgen van Pattie Gonia zouden meer elementen, zoals stories en highlights, en meer performances onderzocht moeten worden. Het corpus was bewust beperkt, omdat het onderzoek zich specifiek richtte op de intersectie tussen gender- en milieuactivisme die in alle performances terugkomt.

Ook zou er gefocust kunnen worden op andere concepten of vanuit een andere lens. Voor dit onderzoek is de lens gebruikt van *queer ecology*. Er is specifiek gekeken naar hoe de enscenering van Pattie Gonia's performances dualismes ondermijnt die te maken hebben met gender, cultuur en natuur. Hier is nog veel meer over te zeggen binnen *queer ecology*, waarbij er bijvoorbeeld meer ingegaan wordt op de drag cultuur of op andere dualismes zoals menselijk/niet-menselijk. Ook zou er een andere lens gebruikt kunnen worden, bijvoorbeeld vanuit ecofeminisme. Dit zijn interessante mogelijkheden voor vervolgonderzoek.

Verder zou vervolgonderzoek zich kunnen richten op een breder corpus, vanuit een analyse die zich ook richt op het publiek in de comments, bijvoorbeeld. Daarmee zou er een duidelijker beeld zijn van de doelgroepen van Pattie Gonia en de maatschappelijke effecten van het activisme. Daarnaast is het opvallend dat Pattie Gonia de performances op Instagram deelt, in plaats van op het traditionele podium in een bar of club. De vraag rijst hierbij wat de invloed is van Instagram op de boodschap van de performance en of die verschilt van die van een traditionele live performance. Een laatste mogelijkheid voor vervolgonderzoek is het betrekken van de identiteit van Wiley als homoseksuele cisman in de analyse. In dit onderzoek is daar een aanzet tot gedaan, maar in

vervolgonderzoek zou verder uitgewerkt kunnen worden op welke manier de grote aanwezigheid van de man achter Pattie Gonia op het profiel het *intersectional environmentalism* beïnvloedt.

Bibliografie

- Baker, Roger, Peter Burton en Richard Smith. *Drag: A History of Female Impersonation in the Performing Arts*. New York: NYU Press, 1994.
- Bever [@bevernl]. Instagram. Laatst geraadpleegd op 15 juni 2021. <https://www.instagram.com/bevernl/>.
- Butler, Judith. *Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity*. New York: Routledge, 1999.
- Cohen, Jeffrey J. *Medieval Identity Machines*. Minneapolis en Londen: University of Minnesota Press, 2003.
- Kimberlé Crenshaw. "Demarginalizing the Intersection of Race and Sex: A Black Feminist Critique of Antidiscrimination Doctrine, Feminist Theory and Antiracist Politics." *University of Chicago Legal Forum* 1989, nr. 1 (1989): 139-167.
- Doak, Caitlin Marie. "Queering Nature: The Liberatory Effects of Queer Ecology." Honoursscriptie, Dickinson College, 2016.
- Fjällräven North America [@fjallraven_na]. Instagram. Laatst geraadpleegd op 15 juni 2021. https://www.instagram.com/fjallraven_na/.
- Fraser, Antonia. *Marie Antoinette*. Londen: Hachette UK, 2010.
- Groot Nibbelink, Liesbeth en Sigrid Merx. "Dramaturgical Analysis: A Relational Approach." Ongepubliceerd artikel, Universiteit Utrecht, 2020.
- Haraway, Donna. *The Companion Species Manifesto: Dogs, People, and Significant Otherness*. Chicago: Prickly Paradigm Press, 2003.
- Hird, Myra en Noreen Giffney. *Queering the Non/Human*. Hampshire: Ashgate Publishing Ltd., 2008.
- Intersectional Environmentalist. "The Future is Intersectional." Laatst geraadpleegd op 3 juni 2021. <https://www.intersectionalenvironmentalist.com/about-ie>.
- Intersectional Environmentalist. "The Intersectional History of Environmentalism." 15 maart 2021. <https://www.youtube.com/watch?v=cyqYN90PPjE>.
- Kaijser, Anna en Annica Kronsell. "Climate change through the lens of intersectionality." *Environmental Politics* 23, nr. 3 (2013): 417-433.
- Kings, A.E. "Intersectionality and the Changing Face of Ecofeminism." *Ethics & the Environment* 22, nr. 1 (2017): 63-87.

- Lykke, Nina. *Feminist Studies: A Guide to Intersectional Theory, Methodology and Writing*. New York: Routledge, 2010.
- McCall, Leslie "The Complexity of Intersectionality." *Signs: Journal of Women in Culture and Society* 30, nr. 3 (2005): 1771-1800.
- McKinnon, Scott J. "RuPaul's Drag Race is still figuring out how to handle gender and race." *The Conversation*, 28 juni 2018.
- Mortimer-Sandilands, Catriona en Bruce Erickson. "Introduction: A Genealogy of Queer Ecologies." In *Queer Ecologies: Sex, Nature, Politics, Desire*. Geredigeerd door Catriona Mortimer-Sandilands en Bruce Erickson, 1-47. Bloomington: Indiana U, 2010.
- Niles, Richard. "Wigs, Laughter, and Subversion: Charles Busch and Strategies of Drag Performance," *Journal of Homosexuality* 46, nr. 3-4 (2004), 35-53.
- Patagonia [@patagonia]. Instagram. Laatst geraadpleegd op 15 juni 2021. <https://www.instagram.com/patagonia/>.
- Pattie Gonia (he/she/they) [@pattiegonia]. Instagram. Laatst geraadpleegd op 17 juni 2021. <https://www.instagram.com/pattiegonia/>.
- Sandilands, Catriona. "Lavender's Green? Some Thoughts on Queer(y)ing Environmental Politics." *UnderCurrents: Journal of Critical Environmental Studies* 20, nr. 6 (1994): 20-25.
- Sandilands, Catriona. "Queer Ecology." In *Keywords for Environmental Studies*, 169-171. New York: New York University Press, 2016.
- Schacht, Steven P. "Four Renditions of Doing Female Drag: Feminine Appearing Conceptual Variations of a Masculine Theme." *Gendered Sexualities* 6 (2002): 157-180.
- Taylor, Verta en Leila J. Rupp. "Chicks with Dicks, Men in Dresses: What It Means to Be a Drag Queen." *Journal of Homosexuality* 46, nr. 3-4 (2004): 113-133.
- The North Face [@thenorthface]. Instagram. Laatst geraadpleegd op 15 juni 2021. <https://www.instagram.com/thenorthface/>.
- Thomas, Leah. "Intersectional Environmentalism: Why Environmental Justice Is Essential For A Sustainable Future." *The Good Trade*. <https://www.thegoodtrade.com/features/environmental-justice>.

Torr, Diane en Stephen Bottoms. "Introduction: Why Act Like a Man?" In *Sex, Drag, and Male Roles: Investigating Gender as Performance*, 1-34. Ann Arbor: University of Michigan Press, 2010.